

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An lex naturalis sit habitus in nobis existens eodem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

obtemperare participant tamē rationem diuinam quae latius patet. Vnde sicuti mēbra dominio despono obediunt, anima ut auctor est in Poli. Aristot. sic res irracionales obediunt Deo. Hoc tamen uerū est, quod quia non sunt per se rōnis cōpotes, instinctus illis impressi nō habent propriā naturam legis uelut in nobis lex nālis. Ad quartum rēponderetur, quod nec monstrat neq. casualia prāter ordinem diuināe regule accidunt, sed dicitur monstrum respectu causae particularis queream integram intendebat, & casuale respectu hominis, cui prāter intentionē imprudenti ac nescienti contingit, diuine at rōni causae ipse monstrorum & casualium prospectus sunt. Quare Deo nihil est casuale nec fortuitū. Ad quintū at iam rēponsum est hoium tam iustorū quā iniquorum actiones diuināe legi subditas esse. Quid aut adducitur. Qui spiritu Dei aguntur, eos non esse sub lege, in hoc sensu legendū est, q. legis pondere nō premuntur, quia nō seruit, sed filiali timore legis dicto audientes sunt, atq. adeo Spiritus sancti ductu potius quā legis coactiuuunt, quasi a legis liberi. Vnde illud, Iusto non est lex polita, & illud 2 Cor. 3. ubi spiritus Domini, ibi libertas. Ad aliud autē de carnis prudentia itidem concessum est iniquos, quantum ad actiones, non sub iici diuināe legi imperanti, recidere, tū per passionem in eandem uindicantem. Ad sextū demū rēponderetur q. cum eisdē causis res & moueantur in fine & ipso conferuntur consequens sit ut non modo in hac militatium vita, verum & in alia omnes sub eadem diuina lege degant, nepe dum beati seu hoies consideres seu angelos illos sempiterna felicitate diuina ordinatione perfruantur, damnati uero tam demones quā homines in illis carceribus ordinationem diuināe iustitiae perpeffi duerunt.

Aristot.

Ad quartum.

Ad quintum.

Ad postremū argum.

QVÆSTIO IV.

DE LEGE NATVRÆ.

S. Thom. 1. 2. quæstio. 49.

ARTICVLVS I.

Utrum lex naturalis sit habitus in nobis existens.

Primū arg. ptis negat. Post legem æternam consequitur ut de aliis quæ ab illa deriuantur dicamus. Et primū hac quæstione quarta dele-

ge naturę Atq. hoc primo articulo de esuū ubi tantia, an sit habitus nobis inherens. Arguitur ergo cōtra id q. supponitur, Lex æterna s. m. Aug. li. 1. de lib. arb. est, quia iustum est, ut omnia sint ordinatissima, ergo per illam satis homo, abundeq. gubernatur, cum ergo natura in superfluis non redundet, non opus est nobis alia lege prāter æternam. Secundo arguitur, Homo aliter in suum finem tendit q. bruta, ut pote qui se in finem libere mouet per eius cognitionem rationis ductu, bruta autē nulla se ratione aguat, sed aguntur naturali instinctu, ergo homo non mouetur lege naturę, sed tām bruta. A parte autem affirmatiua quæstio arguitur, tertio quod sit habitus. Triasur 2. Ethic auctor est Philosophi) sunt in anima nostra. s. potentia, habitus, & passio, lex autem naturalis neq. potentia est, neque passio, u. liquido constat, quia tam potentia quam passio indifferentes ad contraria est, s. ad bonum & malum, lex uero dictamen boni est ergo est habitus. In contrarium autem est quod ut supra quæstione prima ostendebamus, lex est rationis dictamen, quod sonat actum, videlicet hoc aut illud faciendum est.

Ad quæstionem hanc tribus conclusionibus rēponderetur. Prima, Lex naturalis in mentibus, nisi inculpta est, & impressa. Probatur, Lex quæ (ut dictum est) regula existit & norma actionum nostrarum, duplex (ut dicebamus) habet subiectum. Inest. n. & in regulante, & in regulato, in altero tanquam mouente & in altero tanquam moto, actiones autem humane, ut proxima quæstione definitum est, subduntur legi æternæ, ergo Deus, qui cuncta suauiter disponit, ueluti nature auctor impressit mentibus nostris lumen, per quod legem eius æternam participant actiones nostras ad debitum finem quo suapte natura feruntur, dirigeremus. De quo lumine Dauid interrogantibus, quis ostendit nobis bona, ad Deum conuersus, responder. Signatum est super nos lumen uultus tui. Dicitur. n. significantissime Dei uultus lumen sue sapientię & rationis facies, per quam sicuti homo de uultu cognoscitur. Hęc autem naturalis impressio appellatur lex naturalis, s. m. illud Pauli ad Rom. 2. Genes quæ legem non habent naturaliter quæ leges sunt faciunt Vbi glo. si non habent legem scriptam habent tamē legem nālem qua

Secundū

Tertiū

Prima conclusio. Snadetur conclusio.

Psal. 90.

qua quislibet intelligit, & conscius est quid sit bonū & quid malum. Secunda conclusio. Lex naturalis neq. potentia neq. passio est, neque secundum substantiam est habitus. Juniorū placitū. Probō conclusio.

Secunda conclusio. Probō. S. Tho. Concl. 1. 2. q. 94. quia rari percipere curāt, rari credunt. Arbitrā tur. n. vulgo recentiores Philosophi habitus intellectuales esse propositiones. ac iudicia habitualia. ob id quod ex assensibus frequentatis relinquuntur habitualis assensus, quibus postea efficiantur actuales. Sed re vera Philosophia hæc non est syncera, quoniam habitus nō est iudicium, sed qualitas quædam & virtus elicendi iudicia. Ex hac ergo veritate probatur conclusio nostra. Lex est dictamen (ut supra dictum est) quod ratio de agendis cōstituit, ut Nō furadum, Nō machandum &c. Veluti iudicia speculatiua, sunt etiam opus intellectus, habitus autem (vt diximus) neq. est iudicium neq. propositio, sed virtus talia efficiendi, lex ergo non est habitus per essentiam, sed dictamen quod formam habet præcepti. Ex quo fit legem naturæ non esse idem quod synderesis. Hanc enim idem Doctor sanctus. 1. par. q. 79 docuit esse habitum, nempe uirtutem mentis quæ nos inclināt ad assentiendum principiis præcipientis, sicuti habitus intellectus propensio & oppulsiō ad assentiendum principiis speculatiuis. Atque hac ratione synderesis dicitur instigare ad bonum & murmurare de malo. In summa, sicuti habitus intellectus nō est principiorum collectio, sed uirtus assentiendi illis sic neq. synderesis est lex naturalis, sed est uirtus assentiendi illis principiis ac dic. animibus præcipientis, quæ sunt lex naturalis. Vnde ubicunq. legatur synderesis esse lex intellectus nostri, vt est apud Basilium intelligendum est non per essentiam, sed quod synderesis est habitus continens legem naturæ, quippe cuius uirtute præcipia illa iudicamus. Hæc in gratiā eorum dixerim qui Physicæ meditationi dediti sunt. Secunda conclusio. 1. ex naturalis inest nobis per modum habitus. Probat. Præcepta naturalia non solum actu a ratione considerant, dum actu quis præcipit, aut præceptum auscultat, sed per modum habitus, hoc est, per modum permanentis in absentia actus. Itaq. sicuti scriptura sacra dicitur fides nostra, quia est collectio eorum omnium quibus per habitū fidei assentimus, ita collectio principiorum

agendum rerum dicitur habitus, quia uirtute synderesis illis assensum præbemus. Quod si queras quidnam est hoc quod per modum habitus permanet præter synderesim? Respondetur, esse species in memoria derelictas. Contra hoc tamen Philosophiæ studiosius insurget. Lex naturalis id est natura nostræ in ipsa eius conceptio ne, tunc autem nulle ingenerantur species rerum, sed illas postmodum sensuum adminiculo acquirimus. Rñdetur propterea legem naturæ dici nobis a natura inditā, & impressam, quod apprehensis terminis bonis & mali illico uirtute synderesis intellectus efformat iudicia hæc dictamina. Bonum est amplectendum, & malum repudiandum, ac similia, quæ sensu eodem intellectus lumine innotescunt. Quare nulla opus fuit specierum infusione, sed ille postea nullo negotio acquirantur. Emergit nihilominus argu. aliud contra hanc synderesis impressionem. Habitus. n. (vt in lib. de bon. coniu. aueter est Augustinus est quo aliquid agitur cum opus est, synderesis autem non est huiusmodi, quoniam paruuli ante usum ratione, neq. uero damnati vti possunt naturalibus principiis. Respondetur, Augustinum solum de promere habitus naturam, ubi non impeditur. Nihilominus quando ratio ligata est ut in dormientibus, nequit habitus suo fungi munere. De hac autem synderesis, deq. habitus intellectus erga principia speculabilia per se nota vinci hoc sepe argumento solo, quod non sint qualitates ab intellectu distincte, nam habitus ab hoc adhibentur, ut cum potentiam indifferens sit ad duo contraria, determinetur per eisdem & coarctetur ad unum. Hoc pacto appetitus concupiscibilis per teporantiam determinatur ad bonum uirtutis, intellectus autem per se ipse determinatus est ad illa quæ lumina naturali sunt nota, utpote qui suapte natura tales ueritates amplectatur, non ergo opus habet aliqua qualitate uertitū, sed ipse forsā inclinationes naturales dicuntur inditi habitus. Cui autem oppositum probatus fuerit, aliam rationem medietur. Aliā plus iusto in Methaphysicam mergimur.

Ad primum igitur argu. rñdetur quod est eterna lege gubernemur, id tñ fit per naturalem, quæ participatio illius, est sicuti lux Solis per lumen nos nobis irradiatū illuminat.

Qō inci dens. Solutio Obie. tio. Respon sio.

Al era obie. tio. August. Solutio.

Ad pri mum ar gumen tum. pñci pal.

Corolla rium. S. Tho.

Secunda conclusio. Probō.

illuminat, igitur cum lex naturalis non sit ex æquo ab æterna distincta, sed eius parti-
cipatio, nequaquã superfluit. Ad Æm conce-
dendo antecedenti, puta quo nos libere, bru-
ta uero naturaliter moueantur, negatur tñ
consequentia, dum infertur hominem nõ
moueri lege naturali, nam actionum liber-
tas in aliquo principio naturali fundatur,
nihil. n. homo appetit nisi sub ratione boni
nempe illo subnixo naturali principio.
Bonum est appetendum. Attamen propo-
sitiõ hinc bono Æm rationem, inde altero
sensuali, libere potest quod maluerit alteri
præferre. Quin uero (vt proxima quæsti-
one dicebamus) inde Lex naturali in nobis,
præ brutorum instinctu legis rationem ha-
bet, quod ratione nos ipsi ducimur, illa uo-
ro per impetum foris secus agitur. Ad ter-
tium respondetur quod Arist. loco illo. Et-
hic 2. non recensuit omnia quæ insunt in
anima, quia nihil de actu uel intellectu
uel uoluntatis, ne uero de speciebus memi-
nit, sed totum cõnumerauit principi, quo-
rum uirtute intellectus operatur. Lex autẽ
naturalis non est talis uirtus, sed opus ip-
sum s rationis dictamen quæ modo expo-
sito per modum habitus inest.

ARTICVLVS II.
Vtrum lex naturalis plura cõtineat præcepta.
Consequenter articulo secundo inter-
rogat S. Th. vtrum lex naturalis plura
cõtineat præcepta. Quem titulum qui
ocisitanter audierit, ridiculam iudicabit
quæstionem, nam cum Decalogus aliaq.
illi multa annexa præcepta a lege naturæ
ortum ducant, quisnam ambigere poterat
plurima esse præcepta iuris naturalis. At
uero S. Th. meditare ubiq. Æm Philosophiã
loquitur. Præcepta. n. illa absolue dicuntur
legis naturæ quæ illius sunt propria quate-
nus, ab humano diuinoq. iure distingui-
tur, nempe illa principia quæ nullo indigẽt
discursu, sed per se sunt lumine naturalino-
ra. Illa uidelicet: de quib. modo definitum
est, esse nostræ naturæ congenita. De his
ergo nõ est uanum querere sint ne plura.
Argu. n. non esse nisi unum. Lex (vt supra
dictum est) in genere præcepti collocatur,
si ergo plura sunt præcepta naturæ, plures
sunt eiusdem leges, cum tamen vulgo nõ
ponamus nisi vnã legem naturæ. Secun-
do arguitur Humana natura est vnã, vnã
que humani generis ratio, ergo unicum
est primum eius præceptum. Quod si dixit

Primũ
arg. a p-
te nega-
tiua.

Secũdũ

ris præcepta multiplicari secundum natu-
rarum numerum ex quibus homo cõsta-
t, vt aliud sit eius naturale præceptũ inquan-
tum est ens, aliud inquantum animal atq.
aliud inquantum homo, tunc inde seque-
retur, ea etiam quæ ex inclinatione concu-
piscibilis appetitus nobis contingunt, ad
legem naturæ pertinere, quod cum intra
rationis lineam non continentur, absurdum
videtur. Tertio arguitur contra præ-
cepti nomen. Lex uulla obligat nisi quam
ratione a superiore edicitur, natura autem
nõ est nobis superior nec iudex noster, sed
Deus atq. eius ministri homines, ergo lex
naturæ, nisi adesset diuinum ius aut huma-
num, nullam haberet uim obligãdi, vt eius
transgressio esse peccatum. In contrarium
est quod perinde se habent huiusmodi præ-
cepta legis naturæ circa principia agibiliũ,
vt principia in speculabilibus, sed hæc
sunt plura, ergo, & illa

Ante quæstionis huius rãsum, cum iam
præmonitum sit sermonem hic haberi de
præceptis legis naturæ, non quibuscunque
sed propriis puta quæ nullo discursu vt ius
humanum, nec superiori reuelatione ut di-
uinum indiget, sed per se ipsa nota sunt ad
notandum est dupliciter dici propositionem
per se notam, uno modo, secundum
se & altero, relatione ad nos. Illa. n. propo-
sitiõ & priori modo per se nota, cuius præ-
dicatum est de intrinseca ratione subiecti,
vt Deus est, homo est rationalis. Etenim
qui naturam subiecti penetraret, nullo in-
digeret medio ut propositionis ueritatem
deprehenderet. Quoad nos uero tales pro-
positiones non sunt per se notæ, quã extre-
morum naturã non plane percipimus. v. n.
de iuxta sãm Boetij in lib. de Hebdom.
Quædã sunt propositiones simpliciter per
se notæ quippe quarum termini omnibus
sunt parentes, ut omne totũ est maius sua
parte. Aliæ uero sunt per se notæ solis sapiẽ-
tib. qui terminos percipiunt, vt Angelus
non est circumscriptus loco. Intelligenti
nanq. non esse corpus, illico patet nullo
circumferibi loco. Ad propositum descen-
dendo sicuti Primum quod rationi specu-
latiue offertur, est ens (hoc. n. de reb. uniuers.
sis primũ percipimus) sic primum q. ratio-
ni practice de appetibilib. & agibilib. of-
fertur, est bonum, nam sicuti primum obie-
ctum intellectus est ens, sic & primũ uolun-
tatis, est bonum. Quare sapienter Philoso-
phus

Tertium
argum.

Duplex
genus, p
positio-
nis, p. se
notæ.

Boetius

Prima
conclõ.
Suadet
cõclusio